

Եւ ստակալի էր առուուն կանուխ, ան-
ցորդներուն տեսնել զանոնք, քարացած,
հաճոյքի, սարսափի արտայայտութեան եւ
մահուան ծամաճոռման մէջ, վերջապէս
մորթին պատուելով մէկուն դունչը ա-
զատած միւսին զլուխին կեռուած մնալէ,
մէկուն կտորած թաթիկը ոտին մէջը
ցցուն, միւսին բերնին լողի ճերմակ թա-
ւիշը արեւնի ցայտըով մը պղծուած, —
իրենց հրաշքէն ու քէնէն դեռ հնազար-
տած միւս արուններուն վերէն ցանած ող-
բաձայն մեղեդիներուն սարուտին տակ...

Օ. ՉԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՅ

ԳՐԱԿԱՆ ԿԱՃԱՌ

Բուն Բարեկենդանի կիրակի օրը, տե-
ղի կ'ունենայ, հանդիսաւոր բացումը գրա-
կան անդու կ'աճառին, որ մեծանուն Պա-
նասարեանի կտակին արամադրութեանը
համաձայն, երկու տարիէ ի վեր կը չին-
ուէր ընդարձակ գետնի մը վրայ
Գրական կ'աճառը հինգերեւոյ, հայազգի
բարերարը նպատակ ունեցած է ուժ տալ
գրականութեան, կարողութիւն տալ մա-
մուլին, հայ գրողներուն դասակարգը
աշխուհեցնել եւ ասանկով մերկայանալ
միւսին հասարակութեան թէ գրականու-
թիւնը միշտամ օրնալի խաղալու չի նմա-
նիր

Բայց կտակին ծախսարկի միակ
պայմանը այն է որուն համեմատ մերար-
դի բոլոր գրողները կ'աճառին անգամ ըւ-
լայէ առաջ, առանց արժանիքի եւ տա-
րիքի խարոթեան, պիտի կ'ուզուին տա-
րեք պաշտօններու եւ այն առնել միայն
աթոռ մը ունենալու պատիւին պիտի ար-
ժանանան, եթէ մէկ տարուան մէջ կարող
ըլլան արեւաբար կատարել իրենց պաշ-
տօնը

Անդադունապահութիւն պիտի չըլլար
կարծենք ստորեւ. նշանակել անունները
եւ պաշտօնները այնպէս գործիւններու զորս
կտակարարը արդար գաղափարներով մը
որոշած է իր կտակին մէջ կը ցանկնը որ
մէկ կարողութեան ունիցող ոչ ալ գիրու-
թիւն այդ գրողներուն պատկերներն ալ
գնելու այս էջերուն մէջ:

Ահա՛ տակի այդ գրողներուն ցանկը
զոր կտակարարը իր իսկ ձեռքով պատ-
րաստած ու խմբագրած է. —

ՍԻՊԻՆ. — Բազմաճումն եւ եթերա-
սլացիկ մտաւնդ. Կաճառին փոխ-նախա-
գահը եւ միանգամայն ռըքլաւտօքը:

Գ. ՉՈՂԱՊԱՅ. — Տաղանդաւոր նորա-
վէպէի, կաճառին առժամանակեայ վերա-
կացուածներէն, ի հարկին անասաներու
դէմ Աւել դորձածիւրու պայմանով:

ՀՐԱՆՏ ԱՍՍԱՆԻ. — Խղճամբիտ եւ
յոյնամատակ բանասէր, կաճառին կըն-
քապետը:

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԵՆԵԱՆ. — Բազմաբե-
ղուն միտք եւ առաջատարութիւն հանճար
կաճառին պարտիզպանը...

Գ. Գ. ՄՐՄՐԵԱՆ. — Վերադարձող տա-
ղանդ, հերթածիւր-արարպան եւ լուսա-
բարսպետ կաճառին:

Ռ. Տ. ՊԵՐՊԵՆԵԱՆ. — Յոյժ խելացի
գրողներ եւ յոյնականապատիւ ուսուցչա-
պետ. — խոնարար կաճառին, երկրորդեան
կարող... խոստի արքիւրած է իրեն
հոտած գրաբար լեզու կերպերը:

Բ. ՔԵՆԵԱՆ. — Նըստիմ' օրագրող,
կաճառին քարտիք եւ առձեռնար:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ. — Պար պօսր
տեղը հրապարակագիր, կաճառին սղա-
գիր:

Օ. ՉԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՅ. — Արժանաւոր
գրագետ, կաճառին հանդիսաւոր հայկե-
րայեաներու սովորներ:

ԱՆԵՔԱՆ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ. — Ինքնա-
տիպ բանաստեղծ, պիտ կաճառին չամ-

բանեայի եւ ազնիւ գինիներու մասանին
ԳԻՍԱԿ. — Երկնաւազ ու բեղուն
միտք, քարտիզ եւ բնիկ կաճառին հի-
ւանդ անդամներուն:

Գ. ՄԱԼԻԱՆ. — Հմուտ եւ յանգուզն
քննադատ Գօնքոյի գրական էջէլ
պակաս արտադրութիւններու:

ԹԵՂԻՆԻ. — Քանի որ ամէն բան ճանչ-
ցաւ ու չօղափեց, կը կարգած գինքը գրա-
նկարչի կաճառին:

ԲԱՍԻՄ. — Խելքը գլուխը թերթօնէի
կաճառին նարեկավաճառը:

Մ. ՇԱՄՍԱՆԶԱՆ. — Իպսէնեան միտք,
— կաճառին հանդիսաւոր օրերու մոմա-
կալը:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ. — Յանգուզն եւ
րիտասարդ, կաճառին սեղանադարձար:
ԵՆՈՎԻՔ ԱՐՄԵՆ. — Կաճառին զիկզակ
կոռնը կամ մէնուկը:

Գ. ՉԱՐՈՒՆԻ. — Զարպիկ ու հանրօ-
գուտ գրագետ, կաճառին խոհարարու-
նին:

Իսկ թերթ բերանը տեղը ծաղրանկարչի,
կաճառին կառնու տ'օնեօնը

ՏՈՒՆԻՈ

ԳԱՅԵՇԵՐՈՒՆ ՄԵՋ

Ժամուան մը պոռոյտ պատուակով
բարեկամս ու եւ ձիւրնիս քաւ էինք ըն-
դարձակ դաշտին մէջէն, եւ գրեթէ ան-
զգայարար գլած անոր սահմանները Աւ-
շեանիս, այսուցիցներու պէս հողէն դուրս
ցցուած ըլլալներու մէջ, սեւորակ մացա-
ռուտներու շարքէ մի կ'երկարէր համբիշի
տողանցումով մը, ու ծայր կու տար մին-
չեւ հեռաւոր լեռը, դարձաւ, մշտնջենի
բլրէն ուրիշ վեհութեան շուք մը կը տա-
րածուէր այդ վայրերուն վրայ, եւ որուն
կատարը երբեք չէր մերկանար մամլի
ծուկներու կապած գոտիէն Ամառուան
վերջերս էինք, ոսկեման արեւով մը, ու-
րիշ անուշիկ գեղիկը հագած շողեր կեան-
քում ու վառ պայծառութեամբ մը կ'ողոյ.
զէին չորս կողմը իրիկուան սիւք մը
արդնախաղի խաղաղէն բնուած հի-
ւանդի մը պէս կը սուրբար անընդհատ
մէջ, մէջ մը հոս մէջ մը հնա, եւ բնիկի
ու անկայուն ընթացքներով զուլթեան
պատտառ մը կը տարածէր մեր շուրջը,
ճիշդ ինչպէս որ սարգիս իրենց խոտից
պիտի հիւսէին Ոչ ոք կար մեղմէ գառ,
եւ ընդհանուր լուսութեան մը սաւառնած էր
բովանդակ տարածութեան վրայ Աստու-
տան, քանի որ քանցած ժամերու պար-
գա՛նի խաղաղի եւ տեղ տեղ թառած
սարեակներու երկերը միայն պատուածք-
ներ կը բանային այդ լուսութեան կուշտի
վրայ, ծնունդով մը նազանքառ ու գրա-
ւիշ ներդաշնակութեան մը որ գրեթէ միշտ
կը խանդավարէր մեր ձիւրնիս գո-
ւիւններէն:

Երբոր մացառուտներուն քով հասանք,
ձիւրնիս վար ցատկեղէնը: Մեխակի հոտ
մը վայրի թափով մը գրեթէ էր պարու-
ններու տողանցումը, եւ ամուսանալ թը-
նիկներու գողգէ մարեմիտները պարտ
նայուածք մը կը թաթիլէին, գիւնիկի մը
ծակերուն խորը պիտուցող աչքերու պէս
Աշաւարտաներու խորձեր անոնց շուրջը
գրգռտ բանուանը մը հիւսած էին, ու տեղ
տեղ, լեռան վարդերու տփուր թերթիկ-
ներ ծխում էինք մը կը հովթիլէին ու-
կեյնա ըլլէ երկնիքին տակ: Անկարելի
էր չըստպարտելու Ու մինչդեռ անընդհատ
թողկուտուով մը թիթեանիկներ կը ծաղ-
կոտէին անընդհատ, ձիւրնիս սան-
ձը թիւերնուս անցուցած, սիւսանք յա-
ռաջանալ մացառուտներու երկայնքն ի
վեր, քիչ մը ծաղիկ քաղելու համար:

Արձակ օդին, խնկաւէտ եւ զուարճալի
բնութեան մը ծոցին մէջ, անկարելի է
ստիկ աւելի գրաւիչ ժամանց մը երեւա-

կայել: Ահազին տարածութեան մը բա-
ցուած էր մեր տալէ, պիտուած բազմե-
րանգ անուններով, որոնք մինչեւ անգամ
քարերուն շուրջը ծիլ տուած էին: Ավել
տեսակ ծաղիկներ կարին անոնց մէջ, ու
անոնք փափուկ ու եթեւային իրենց գիւ-
րաթեք ցողուններուն վրայ, ուրիշներ կո-
րովի հանուր թեւան մը գոռոզութեամբ
ուռած: Հրաշալի գիւնի ըլլար ատենցմէ
կաղնուած փունջ մը, զոր սիրով պիտի
հիւսէինք, հող չէ թէ անոնց վրայ մէյ
մէկ սիրական հազէ գետեղելու հարկին
մէջ չգտնուէինք երկուքս ալ...

* *

Չեմ գիտեր քննիչ Ժամ թափառեցանք
այդպէս, բայց երբ մացառուտներու շար-
քը կտրելով լեռան ոտորոտը հասանք,
արդէն իսկ կէս մութ մը սկսած էր սա-
ւառնիլ մեր չորս գին Արեւմուտքէն
բոտր վերջալոյսի մը ցոլքերը ինկած էին
լեռան ապաւանտու կողմերուն վրայ որոնք
ակնախորհ վառքի մը մէջ կը լողային,
կարծես ծիրանի պատմուճան մը հագած:
Պիտի միջեք քիչ ետքը:

Բայց հակառակ այդչափ երկար առնել
թափառելուն, վիտի փունջի միայն կըր-
ցած էինք կապել. քանի որ հոտուտ
տարեւներու հետ հազիւ քանի մօտ ծա-
ղիկներ միացած էին ափիս մէջ, մինչդեռ
բարեկամս, ինքն ինքն թաղաղաւոր, այդ-
չափն ալ չէր կրցած հաւաքել, եւ սա-
կան ծաղիկները չէ՛ որ պակաս էին մեր
համբուն վրայ, եւ ձեռքերնուս փունջերու
աւելի մեծցնելու, աւելի գեղեցիկացնելու
համար քիչ ոգեւորութիւն չէ՛ որ դրած
էինք մեր փնտռութիւն մէջ: Մացառուտ-
ներուն ամբողջ երկայնքին վրայ, գրեթէ
ընտ ուրիշ բանի վրայ չէինք մտածած:

Առանց խոտերու, առանց իրար դաղեցնե-
լու թիթուտքէ թիթուտք, ամուտ ամուտ,
պարակէ պարակ խոյսցած էինք անդա-
ղար, միշտ հետապնդելով ան որ ապուր
երեւցած էր մեզի, որ իտէլ երեւոյթ մը
պարզաւէ մը մեր խոյսցողու նայուածքին
առնել: Հազիւ ծաղիկներով չղորդուն
առնել մը առնել հասած, լանկարծ հրա-
պարուած էինք հեռաւոր պարակի մը
կատարէն բարձրացող միակ ծաղիկի մը
գեղեցի, եւ ձեռքերնուս տակ գտնուող ամ-
բողջ խորձերը ձգած, անոր քով վաղած
էինք, երբեմն լուսանալ ալ ըլլալով: Ինչ
որ տարեւն ուրիշ բանի գեղեցիկ երեւ-
ցած էր մեզի, չառ հեղ հասարակ ու
կեանքէն զուրկ ծաղիկ մըն էր, որուն ձեռք
անգամ չէինք կրցած դպցնել: Եւ այսպէս
գրեթէ միշտ արձամարձած էինք ամբողջ
ածուներ, ամբողջ պարակներ, որոնցմէ
նոյն իսկ մէկ հաստով պիտի կրնայինք
հրաշալի փունջեր կապել, — ու միանային
չոր կանաչներուն մէջ ձանձրացող ծաղիկ-
ներու խաղաղութիւն վայելէ հրապարուած,
սպաննած էինք մեր ժամանակը, ապաւան
էինք ուժեղներու հաւաքողը ձեռք ձգելու
այդ ըզձանքը որ հրեւան էր մեր հողին,
բարձրովն արձամարձելի արդիւնք մը
միայն տուած էր, երկու վիտի փունջեր
որոնք հազիւ փետուրի թիթեանութեամբ
մը կը կռնէին ձեռքերնուս մէջ:

Եւ այդ արդիւնքը մեզի շատ աւելի
ողորմուկ երեւցաւ, վերադարձի պահուն
երբ այն միւսեւոր ձանձրաներուն վրայ
որոնցմէ ժամեր առաջ անցած էինք, տե-
սանք երկնեանց ծաղիկներու ամբողջ
հողիքը զորս արձամարձած էինք քիչ մը
առաջ, — աւելի գեղեցիկները գտնուելու յոյ-
սով, — եւ որոնք վերջապէս զայլուտ
վառքով շողաղուն կարծես մեր ճիւղի
փունջերը կը հեղնէին: Ձեռքերնուս հոտ
էին ամէնքն ալ, հողիքը քայլ մը հեռու,
բայց ո՛վ պիտի քաղէր, յոյնած էինք
նախ, եւ յետոյ, ժամանակը անցած ըլլա-
լով ստիպուած էինք քաղաք փախալու
Ժամ մը առաջ տուն հասնելու համար:

* *

Կարծես, լեռնական հոյակ ուրուր մը
իր ծաղիկներուն հետ, որ ձորի ձախ կուրծ-
քին, հոն, զուրս ցցուած փայտած հարթա-
կին վրայ գրեթէ էր իր ամենի բոյնը ծա-
ւերու տրցակին մէջ:

Ու չիտակ այդ ամենի բոյնը կը մտնէր
ձիւրնիս, ինտուզ նայածքը իր չորս
յաճելով:

Եկեղեցիներուն ոտքը հին ու ցած պատ
մը կ'երկնար, որուն գրան առնել հա-
ղիւ էր հասած ձիւր, երբ զրգրեցած մա-
ղերով երկարաձախ թորիկ ու զլխաքաց
պատանի մը սեմին գուրս նետուեցաւ:

— Բարեւ, հայր սուրբը վա՛նքն է:
— Հրամանք ես:

Ու Ժողովուրդ առաւ ձիւրն սանձը:
Երիտասարդը ցատկեղ թափուրէն վար
ու մտաւ արագ բակը, որու մէջ կողմը
խուրի աւազ կ'եղեցին էր, միւս կողմն
ալ մէկ երկու հինգէկ հողէ սենեակներ
եւ ճիւղ այդ սենեակներէն մէկուն

Կը մտածեմ այսօր թէ կեանքի մէջ
ալ մարդկային հոգիին անյագութեան այդ
միւսեւոր պատկերը չի՞ պարզուիր ամէն
առնել, ամէն ժամ Մարդիկ՝ որոնք սին ու
անիմատութեան փառաբանութեանց հետամուտ,
անխորհուրդ մեղեքութեամբ մը անոնց
հասնել կը ջանան, կատարեալ լախտեր
ոստակալութեան ընկելով Մարդիկ՝ որոնք օղային,
անհիմն ըզձանքներու անձնատուր, ան-
մտած վաղքով մը դանդաղ կը հետապնդ-
գին, ամբողջ բարորութիւններ կ'սկսեցնե-
լով կը վաղեն, կը սուրան գէպի այդ
փողկոպուն հեռապատկերները, մինչեւ որ
օր մը, յոյնած, ուժաւոր, զգաւ վերջա-
պէս թէ որչափ անխորհուրդ են այն
սին փառաբանութիւնները որոնց հետա-
պնդած էին, այն օղային երազները որոնց
հասնելու աշխատած էին: Այն առնել է որ
կը հասնելու արժէքը բոլոր այն բազմե-
րուն ու բարորութեան առթիւներուն զորս
արձամարձած էին իրենց յափշտակուած
գնացքին մէջ, եւ որոնք շատ աւելի
խոտեցնող փայլով մը կը շողան իրենց
աշուրներուն տակ: Եւ ասկիւ, նոյն իսկ
ձեռքերնին չեն կրնար երկնցնել անոնց,
որովհետեւ կարողութիւններն սպաւած է
վերջնապէս, եւ ժամանակն ալ անդառ-
նալիօրէն անցած...

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԳԱՂՏՆՔԸ

(Ե ՈՐ ԱՎԷՊ)

18 Յուլիս — Վերջապէս... Կը դու-
շակէի թէ այդ մարդը պատճառ մը ու-
նէր տարի մը ի վեր, շարունակ մերթու-
լով հանդերձ, պահանջում կ'ընէին: Բայց
մտքէս կրնայի՞ անցնել թէ այսքան զօ-
րաւոր պատճառ մը ունենար. կրնայի՞
գուցարկել թէ յօսւ պատուոյ փրկութիւնը
իմ իրենք ըլլային, իր կինը ըլլային կախ-
եալ ըլլար: Անպիտան: Բայց հայրս որ-
քան բարի է. միշտ դադարէ պահեց ինձ.
մէ այդ պարագային, որպէս զի չըլլայ թէ
ինքզինքն զոհն ուղիւս Այսօր, այսօր որ
ալ ամէն բան գիտեմ, մինչեւ սրտիս խորը
յուզած է զիս իր այդ վարմունքը: Պէտք
է այդ մարդուն կինը ըլլայ, պարտակա-
նութիւնն է, բայց... պիտի կրնամ մի-
թէ իմ այդ զոհողութիւնս ինչ սարսափե-
լի հարուած մը պիտի ըլլայ վաճառիս
սրտին, կը զգամ որ չպիտի կրնամ այդ-
քան քաջութիւն ունենալ: Եթէ միայն
ու ըլլայի՞ տառապող... Բայց խորհի՛ր
թէ ան ալ, սիրական վաճառս ալ, պիտի
տառապի, տառապանքներուն ամէնէն
սրտակեղեքով... Ո՛հ ո՛չ, չեմ կրնար:

20 Յուլիս — Չգիտեմ որ անքիմ սիրուն
երազներ, ճերմակ, ճեպ ճերմակ ամպերու
պէս, յայտնու հառարը ոսկեգոծ, ցնդի,
իմանայ, պղծուի հպումով այդ պատու
մարդուն, որ մարմնայ, լոկ մեծ ու ոսկե-
րէ կաղնուած էութեանս կ'ուղէ տէր ըլ-
լալ. թաղել սրտիս խորը վաճառիս յիշա-
տակը եւ միշտ տանջուի անով. տանջի՛ր
մահուանդ զայն, հողուց բոլոր խաղաղով
սիրածս, պաշտածս... Ե՛հ ո՛չ Աստուած
իմ, ո՛չ կարողութեանս վեր է այդ զոհ-
ողութիւնը, չեմ կրնար: Պարտաւոր եմ,
բայց պիտի թերահամ պարտականութեանս
մէջ, չեմ կրնար:

23 Յուլիս — Խնդճ հայրս, որքան կը
տառապի. վարժուած էր ճոխ կեանքին
պղծութեան ի վեր, կարեւորութիւն չէր
ստաւձ գրամին, շահած ու առատորէն
ծախած էր զայն. անոր համար իրեն որ-
քան զառն կուգայ այսօր դրամին չղոր-
թիւնը, որքան ծանր է խոնարհիլ, կեղ-
նել, սուտը յերկրի իր պարտապահանջ-
ներուն առնել: Եւ այդ անոր մեղադրան հա-
մար 20 Յուլիս որ բան մը պակաս ըլլայ

տունէն, հուզեք որ մենք գրեթէ, չի
կրնար վարժուիլ այդ գաղափարին:

25 Յուլիս — Վաճառը եկաւ այսօր:
Որչափ առնել որ իրեն հետ էի ամէն բան
մոռցայ, հայր, մայր, քույր, եղբայր, ամէն
բան, նոյն իսկ ինքզինքն: Որքան կը սի-
րեմ գինքը, կեանքէս, էութեանս, հոգիէս
բիւր անգամ աւելի: Տկարութիւն պիտի
անուանեն ասիկա գրական, դործնական
մարդիկ: Թո՛ղ բան մը մը որ ամենակարող
է: Հակասութիւն: Չեմ գիտեր, այնպէս է
ստիպան: Ինչ անմահ երջանակութիւն,
տկար ըլլալ բազմակին կոթնելու համար
անոր՝ զոր կը սիրես հողիկը բոլոր խաւ-
քովը, պաշտպանութեան պէտք ունի-
նալ «տէ՛րս, պաշտպանս» ըսելու համար
անոր՝ առանց որուն կեանքը խոշոր գնո
մին է: Ինչ սիրտ, ինչ աղիւս նկարագիր:
Որչափ կարողացել էի գինքը: Միայն
պատկեր դաշինք, խոտեցնող մեր սիրոյն
սպառնալ յոյսերուն, երազներուն վրայ
դարձաւ: Ո՛հ եթէ դրամանք թէ ինչ մեծ
վտանգ մը կը սպաւնայ անոր, ապագայի
այդ շողաղուն չէնքն — որուն հետա-
նկարին առջեւ չլացած ենք երկուքս
ալ զիրար ճանչնալէ ի վեր, — եթէ գիտե-
նար... Բայց ո՛չ չպիտի գիտնայ իր
իմականկատ նայուածքը նմարեց տրեւ-
րութիւնս, հակառակ դաշն քողովու ճիւղ-
րուն: հարցոյց պատճառ. խոտափողա-
կան պատմութեաններ տուի:

29 Յուլիս — Որքան դառն է հօր մը,
ճերմակ մազերով հօր մը, արտասուելու
տեսնել, փոքր տղա մը պէտք ու ուրքան
ալ բարի միտք. մօրմէս կը պահէ ամէն
բան, գիտէ որ շատ ծանր պիտի ըլլայ
հարուածը անոր արդէն քաղաքայուած ա-
ռողջութեանը համար. կը խնայ անոր
ինքն, նոյն իսկ ինքն կը խնայէր մինչեւ
այն որ որ կ'ընդհատ գաղափարը իր սքող-
ուած տխրութեան, ալ չգիտեցաւ ձեռք
ձիւս եթէ գիտնայի թէ ինչ կը նշանա-
կէ ինքն համար մահու հոյակալի — մեռ-
նել լաւագոյն է: Ո՛հ այս բառերը ար-
ցանքի կոթիկներուն հետ կապարի պէս
ինկան սրտիս վրայ կ'աւելնէ հատիկ ու
ծաղիկ ծաղիկ բոյնի զայն, անտանելի բան
Սիրական հայրս պիտի տառապի՝ այսպէս
եւ յետոյ թիւրեւս ամբողջ պիտի մեռ-
նի... Մայրս, հէք մայրս վերջապէս
պիտի կրէ՛ անխոտեցնելի հարուածը, կըր-
նալ մարդ գիտնայ... Հապա պղծիկ
երազար, անմեղ սիրուն նուարդ, իրենք
ալ պիտի զգան ըստ կարգին դառնութիւ-
նը կեանքին, գրեթէներու պիտի երթար-
կուին... Եւ կրնամ այս ամէնք մէկ
բառով կասեցնել ու չեմ ընել... Վա՛ռ
մըն եմ ուրեմն... Ո՛հ ո՛չ... պէտք
է ընել, պէտք է այդ գրաբարն զոհողու-
թիւնը ընել: Բայց վաճառը... Աստու-
ած իմ, ինչ անել կացութեան մասնե-
ցիլ զիս...

2 Օգոստ. — Հիմա, ա՛լ որոշումս տուի
ներքին անդադարելի

յիշատակներն ու յոյսերը: «Ամէն բան զո-
նէ ընտանիքիդ երջանակութեան, բայց ի
պատիւնդ», բաժն է չեմ գիտեր ո՞վ, իր
աղջկան. ճիշդ, բայց ամէնուն տրուած է
այդքան քաջութիւն, այդքան կորով,
վաճանք, վաճանք, Աստուած իմ, պիտի
խնայեմք, ինչ պիտի ըլլայ վաճանք
ինչի՞նչ զոհուած ըլլալու գիտակցութիւնը
պիտի մնայ իր կոյս յիշատակին հետ. բայց
անոր . . .

9 Օգոստ. — Վաճանք եկաւ այսօր. նի-
հարցեր է քնն մը. չափ կ'աշխատի կ'ե-
րեւալ. յանդիմանեցի զինքը ինքզինքը
լու չխնայելուն համար: Միտուն փոքրիկ
բոխի մը պիտի ըլլայ երկու տարիէն, վա-
հանա . . . բայց աւագ, պիտի կորսնցնեմ
այլ եւս Կորու. «Վաճանք» ըսելու իրա-
ւունքս Դարձեալ հարցոց տնտեսութեան
պատճառը. քիչ մնաց հեծկառուքս պիտի
պոռթկար ու պիտի խոտովանէի առէն
բան, նոյն իսկ Բեանին հետ ամուսնանա-
լու որոշում, բարեգաղափար մայրս ներս
մտաւ նոյն պահուն: Ես որ իր մէջ հար-
ցումին առջեւ ինքզինքս կը մատնեմ,
պիտի կրնամ միթէ զոհել զինքը: Ո՛հ եթէ
միայն ես ըլլայի զոհուողը, մինչեւ հիմա
ամէն բան ընցած պիտի ըլլար: Բայց ա-
նիկա, վաճանք, այն բարի սիրտը, մար-
դերուն ամէնէն կատարեալը, զոհել, տա-
ռապնցնել առ յաւել . . . Աստուած իմ
ինչե՞նչ այսքան դառն զոհողութիւններ
պահանջել ինձմէ:

14 Օգոստ. — Դէպքերը արագ արագ
կը լալորդեն իրարու. հարկ է վճարկան
բան իր ընել, կը տեսնեմ թէ հայրս հետ-
զնեմէ աւելի տաքաբալով կացութեան
մը կը մատնուի: Որո՞ւ ըսել այն բոլոր
տաքապանքները որոնք սիրտս կը խոչ-
տանգեն, որո՞ւ հաղորդել. ո՞ւր թափել
այն արցունքները, որոնք այնքան ծանր
կը ճնշեն սրտիս վրայ: Ախ, եթէ Ալիս —
միակ բարեկամուհին — հոս ըլլար, եթէ
կարենայի՝ անոր գիրքը արտատուել, պիտի
սիրտուէի. այսօր միակ գրեցի իրեն բայց
ինչ կրնայ փոխանցուի անզգայ թուշ-
թիւն, զգայուն տառապող սրտէն: Ինչ
պիտի ընեմ: Որոշում մը հարկ է տալ.
հարկ է աճապարել, անհրաժեշտ է: Պէտք
է այդ մարդուն կից ըլլալ. հողիկս բոլոր
յոյզերը ձգել որ՝ աղտոտ ու կոշտ ոտ-
քերէ կոխորտուած ձիւնի սպիտակ ու
փափուկ խաւերուն պէս՝ հայրի այդ ան-
հրաժեշտ ձեռքերուն մէջ: Վաճանք ինչ
պիտի ըսեմ: Ըսե՛լ թէ կը զոհեմ ինքզինքս
ու զինքն ալ ինձի հետ, ընտանիքիս հա-
մար . . . Ո՛հ ո՛չ, պիտի տառապի, այն
տանիս ան ալ պիտի տառապի ինչի՞ հետ,
ինձի պէս: Անոր բան մը չըսել: Պիտի
կարծէ թէ չեմ սիրած զինքը, խաբած եմ,
պիտի կարծէ թէ Բեանին հարստութիւնը
չլաւցացած է զիս ու թերեւս պիտի ստէ,
պիտի անիծէ՛ զիս . . . Ո՛հ Աստուած իմ,
Աստուած իմ . . .

15 Նոյն վաճանք, բարեկամ, հողիս,
աշխարհի մէջ այն միակ բանը՝ որ պիտի
վարանէի ընտանիքիս երջանակութեանը
զոհել, զոհել ես եւ ան՝ քեզ զոհել կը
պահանջէ ինձմէ պարտականութիւնս . . .
Ուրեմն . . . պէտք է խորտակել փշերը,
շախմատիս այս սիրտը, չորսնիչ զայն իր
բոլոր զգացումներով . . . Ո՛հ ներք ինձի
պաշտեցալ վաճանք:

17 Օգոստ. — Վերջապէս համոզեցի
հայրս. վճարկան խոսակցութիւնը այս ա-
ռաւոտ տեղի ունեցաւ. համոզեցի զինքը
թէ համարութիւն մը զգալ սկսած էի
այդ մարդուն հանդէպ եւ «Հայր, ըսի
վերջապէս, ինչե՞նչ ես ուզեր որ ընտանի-
քիս, սիրելիներուս համար պզտիկ զոհո-
ղութիւն մը ալ ըրած ըլլալու գոհունա-
կութիւնը վայելեմ, սիրելի հայրս, թե-
րեւս ապագային երջանիկ ալ ըլլամ այդ
կատարուն հետ», թախանձանքիս տեղի
տուաւ. վերջապէս ու արցունքոտ աչքե-
ս:

Այդ նամակէն լաւ հոտ չէր գար:
Վարժած ձեռքով դրած տողերը կար-
գալու քանի մը կար ջանքերէն վերջը
նամակը մեկնեց երկտասարկին:

—Մէկ հրամանք կարգաւ տեսնեմ
ինչ է գրած. ես ձեռքացրի եմ, աչքերս
աղէկ չեն ջոկել:

Տղան կարգաց, ընդամենը չորս հինգ
տող էր ու թուշը պաշտօնական ձեւե-
րով շարադրած: Երեք վարդապետներ
քանի մը որ կը գտնէ իր մնալու, եւ
Հոգեւոր Վարչութեան անունով կը
յանձնարարէր որ հայր-սուրբը անոնց
ամէն կերպ լաւ հիւրասիրութիւն ցոյց
տար:

Մերուկի գէմըը քիչ մը պարզեցաւ.
չարիքը իր կարծածին չափ մեծ դուռ
չեկաւ:

—Այդ է բոլորը. հարցոց տարակու-
սանքով:

—Այո՛, հայր-սուրբ:

բով զիս համբուրելով մեկնեցաւ: Ժամա-
նակն էր. սենեակիս մէջ առի չունէի.
զուռս կը պնդէի ու անկողնոյս առջեւ ին-
կայ ծնրադիր լինելի էի. հեծկառուքը
թուրը խորտակող հեղեղի մը պէս պոռթ-
կաց. եթէ վայրկեան մըն ալ տեսէր պո-
քարս, պիտի ընկրկէի, պիտի խնայի,
չպիտի կրնայի տոկալ, դերս կատարել:
Հիմա, որոշումն է ալ. պիտի տամ ինք-
զինքս այդ մարդուն: հողիկս խորը պիտի
թաղեմ բուն «Ճաշ», ու անզգայ, պա-
մարմնա պիտի յանձնեմ անոր՝ ընտանի-
քիս համար: Այո՛՝ ատիկա տեղի պիտի ու-
նենայ: Ո՛չ ոք պիտի գիտնայ ինչն արժէ-
քը զոհողութեանս եւ ոչ իսկ ան. Բայց
եւ արեւօք մինչեւ կեանքիս վերջը
վայրկեան մը պիտի ունենամ, ուր չիլնեմ
քեզ զոհած ըլլալու վաճանք, հողիս՝
Քաջութիւն:

20 Օգոստ. — Վաճանք եկաւ, հրաժեշտ
տանելու. արձակուրդին մէջ մտաւ ծնող-
քին քով պիտի երթայ անցնելու Ուրբա-
նի զոհուող եղաւ պահել իրմէ այն կատարի
փոթորիկը որ կը մղուէր սրտիս խորը ի-
րեն հետ գտնուած պահուս եւ որ մանա-
ւանդ իր ծայրագոյն օտարութեան հա-
սած էր բաժնուելու ատենու: Բայց այս
տղան, այս սիրտը՝ որ համակ ինձի հա-
մար կը բարեկամէ խոցելի այնքան անողո-
քաբար, այն սէրը՝ որ խորունկ է հաւա-
քիս չափ, անկէ ալ աւելի՛ ուրանալ, այն
զոր Աստուծոյ չափ թերեւս կը պաշտեմ՝
ողեքա տակ առնել . . . Ո՛հ պիտի կրը-
նամ միթէ . . . քաջութիւնս պիտի չպակ-
սի, չը պիտի զոգողնեմ, չը պիտի ընկրկեմ:

28 Օգոստ. — Վերջապէս . . . Նշա-
նուած եմ այսօր: Այն վայրկեանին՝ երբ
մատա անցնեցի ոսկի օդակը՝ զգացի թէ
ժանգոտ ծանր չըլծայ մը եկաւ փաթ-
թուցաւ սրտիս վրայ հետզհետէ աւելի
ճնշելու համար զայն. զգացի թէ մահու-
նէ աւելի պզգուշ, խորակ մը եկաւ ան-
ցաւ ապագայի սիրուն ծաղիկներուս վրա-
յէն. ալ վճռուած է, պիտի թոշնին ա-
մէնքն ալ այդ հէք սիրուն ծաղիկներու-
մէնք, անոնք երջանկութիւն պիտի բե-
րէին ինձի. իրենց հետ կ'առնեն կը տա-
նին զայն անզգարած ձերբակ ճերմակ ե-
րաղներ չպիտի ունենամ ալ. սեւ, սեւ,
ամէն բան սեւ, հորիզոնը միշտ սպառ-
նալից գորշ ու անուր ամպերով միմազ-
նուած, միշտ միշտ . . .

30 Օգոստ. — Առաջին քայլն է ասի-
կա. ինչ տաժանելի ճամբայ Աստուած
իմ կը դողմ, պիտի կրնամ շարունա-
կել, մինչեւ ծայրը երթալ. Արդեօք . . .
դեռ չափ մտա եմ սկզբնաւորութեան
հէ՞ . . . բայց ո՛չ ո՛չ, Միայն թէ չո՛ւտ,
պէտք է չո՛ւտ լինեցնել, եթէ ոչ քաջու-
թիւնս պիտի պակսի, ուժս պիտի հասնի.
իր զգած թէ չպիտի կրնամ . . . Մարեւ-
բաղդաբար վաճան հոս չէ. երբեք, երբեք
պիտի չկրնայի եթէ ան հոս ըլլար, եթէ
տեսնէի իր աչքերը որոնք հարցումներու
անհունութիւն մը պիտի ուղղէին ինձի
իրենց լուծութեանը մէջ: Ո՛հ պաշտեցալ
վաճանս, չպիտի գիտնայ երբեք. աստիկա
մեծագոյն սիրտիսը կը պիտի ըլլար այնպիսի
կեանքիս. բայց ո՛չ, անկէ կը զոհեմ ինք-
զինքս, թող ես միայն տառապիմ. վատ
մը, ուխտագրուած մը կարծէ զիս, տա՛ն,
մոռցիր ու երջանիկ եղիր . . . Աւագ,
որքան պիտի տառապիմ Աստուած իմ,
պիտի ձգեմ որ երկար ապրիմ այդ մար-
դուն հետ:

3 Սեպտ. — Ո՛չ չեմ կրնար, չպիտի
կրնամ, անկարելի է լալ, ձգել որ վա-
հան կարծէ թէ խաբած եմ զինքը. բուն
գերազոյն զոհողութիւնը ատ պիտի ըլլայ
բայց չեմ կրնար, պիտի խնայեմք: Անկէ
զատ ի՞նչ ունէի աշխարհի վրայ թանկա-
զին Հողուոյս ամէնէն կատարի թափով
կ'ատեմ Բեանը, կ'ատեմ դրամը որ անի
ձեռքէս իմ սիրեցեալ վաճանս: Բայց ան-

—Այդ տիրացունքէն մէկը զոհն ես
—Այո՛, այդ վարդապետներէն մէկը
ես եմ, սրբաբերեց տղան «տիրացաւ» բա-
ռէն չափ չափորժելով:

—Իսկ միւս տիրացունքը ինչո՞ւ ձա՛մ
բան ես մնացին, շարունակեց վարդա-
պետը կրկին իր ոճով:

—Ո՛չ, հայր-սուրբ, անոնք քանի մը
օր ու չպիտի գտնի Ուրի ձա՛մը: Շիրտի
պտտելէ վերջ պիտի հասնին:

—Բայց Շիրտիկը պտտող տալու միա-
քերիկը ինչ է. հարցոց վարդապետը
կասկածամտութեամբ:

—Ոչինչ, այնպէս չըլլի անգամ մը:

—Ձե՛, երեւի, Հողուոր վարդութեան
պաշտօն մը կ'ունենաք, հէ՛, ժպտեցաւ.
ձերուկը ձայն աչքը կ'սկզբնուէ:

—Ինչ պաշտօն, հայր-սուրբ, մենք դեռ
միտքան ալ չենք, դեռ երկու տիկն վեր-
ջը պիտի ձեռնադրենք: Իսկ Շիրտիկը
չըլլիմ պարզ հետաքրքրութեան համար է:

կարելի է դիմանալ. պիտի գրեմ. պիտի
գիտնայ ու պիտի արգահատի ինձի, աւե-
լի պիտի սիրէ զիս . . . բայց պիտի տա-
նապի . . . արեւո՞ւ . . . ինչ ընել . . .
4 Սեպտ. — Գրեցի, բայց պատեցի
բարեգաղափարս: Կը զգամ որ եթէ զինքը
տեսնէի, անկարելի բացարձակապէս ան
կարելի պիտի ըլլար մինչեւ ծայրը երթալ:
8 Սեպտ. — Լինցա՛ւ . . . պզգուշ . . .
Տիկին Բեան եմ ալ եւս ձերմակ հա-
գուտ չհագայ, ահա ի՞նչ հակապատկեր մը
պիտի կազմէր ան սրտիս սեւ սեւ սար-
սուռներուն հետ: Ուրբան զոհուող եղաւ
զոհուող շարժումը փոխանակ մեծ «այո»-ին՝
զոր չկրցայ արտասանել: վաճան «մի՛
հողիս, մի՛ ըսեր» կ'ըսէր ինձի մտաւ չըր-
թունքներուն վրայ, պաղատական Ուր-
բան տառապեցայ. եւ խորհի՛լ թէ զեռ
անիկա սկիզբն է, խորհի՛լ թէ անխղիւ
կերպով այս մարդուն եմ ալ, ան է
տէրս, պաշտպանս . . . անտանելի բան . . .
զոհն՝ ալ բան մը չըլլ գայի, սիրտս պաղէր,
ստա՛նք . . .

10 Սեպտ. — Ո՛հ այս տարիտու համ-
բոյնները, ամբողջ էութիւնս կը սարսնի.
իր պզգուշ, բայց ստիպուած ըլլա՛լ հա-
մակերպելու մինչեւ վերջը՝ որ ո՞վ զիտէ
երբ պիտի գայ . . . Բայց ինչո՞ւ յանձն
առնեմ այս ամէնը գոհուող ներքութիւնը
ալ եւս: Փակեմք այս էջն ալ այն օսկե-
ղած հատորին հետ, որ անգարած գոցուե-
ցաւ ու ինկաւ անցեալին անկուշտ ծոցը,
յոյսերուն, խոցեալիս, ճերմակ երազներուս
հետ, որոնք սեղան հիմա, ճերմակ թուշ-
թիւն պէս որ բացին հպուստի սեւ մոխի-
րի կը փոխուի: Այդ միտքայովս ներքեւ
ոչինչ կայ բայց ի քու անջնջելի յիշատա-
կէք վաճան, հողիս . . .

Այս, քայր, Հայկուհիին մահուանէն
իտող անոր թուղթերուն մէջ գտած ու պա-
նեմ էր այն օրագրութիւնը որ հոս կը վեր-
ջանայ, զարոցականի օրէն սկսելով: Այս.
չափը զոր արտագրեցի, վերջին մասն է
եւ իր գաղտնիքը երեւան կը հանէ:

ՓԱՅՆԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԵՒԻՏԱՆԻՍՏԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՐԱՅԻՄ ՄԻՉ

Բոլոր քաղաքական կուսակցութիւննե-
րու եւ ժողովուրդի դասակարգներուն կող-
մէ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուած է
անգլիահամարտական դաշնակցութեան լուր-
ւոր օրագրութիւնը:

Կը հեռագրուի թէ անգլիահամարտական
դաշնակցութեան մը կնքուած ըլլալու
յուրին վրայ, ճարտարարուեստական եւ
առեւտրական ընկերակցութիւնները հաւա-
ղաբարութիւններ սարքեցին: Թոքիոյ
մէջ, ուսանողներու կողմէ գիւրեպային հաւա-
ղաբարութեան անցք մը տեղի ունեցաւ եւ ու-
րու միջոցին, մասնաւորապէս այս օր
դաշնակցութեան առթիւ յորինուած երգ մը
երգուեցաւ. անգլիական դեսպանատան
եւ արտաքին գործոց նախարարութեան
պաշտօնական առջեւ: Այն ընկերակցու-
թիւնը որ «ազգային միութիւն» կը կոչ-
ուէր, լուծեցաւ, որովհետեւ անգլիահա-
մարտական դաշնակցութեամբ այլեւս կը
բնորոշուց իր գոյութեան իրաւունքը: Ընդ-
ղիմադիր կուսակցութիւնն ալ համաձայն է
դաշնակցութեան կնքուելուն:

Ռուսական մամուլը
եւ կը սկսի խօսիլ եւ սակայն բաւական
անտարբերութեամբ կ'ընդունի անգլիահա-
մարտական համաձայնութիւնը: Կարելի է

— Հապա՛, ի հարկէ, նշանաւոր վա-
քեր կան մեր վաճանքն ալ չափ հին է, ու
չափ յայտնի է, հիմա որքան ժամանակ
հոս մնալ է մտքերիդ:

— Դե՛հ, մինչեւ ընկերներս գտնի, մին-
չեւ հանգստանան քիչ մը, մինչեւ հոս
չուրջ պտոյտ մը տանք. երեւի տաւ օր
մը կը տեսէ:

— Լա՛ւ, բրաւ վարդապետը կ'արած
ձայնով մը Եւ անկարելի մը թաւ, ճեր-
մակ ու յերբ խաղցնելու վերջ տակցեց:

— Միայն, որդիս, այս տարուն ա-
րտակարգ պիտի տեսնուի ինչն հոս. ա-
նտառներն ալ տեսալ մը ինկած են,
կաթնեղանակ ալ քիչ է այս աչքը ատաշ

— Ձե՛, երեւի, Հողուոր վարդութեան
պաշտօն մը կ'ունենաք, հէ՛, ժպտեցաւ.
ձերուկը ձայն աչքը կ'սկզբնուէ:

— Ինչ պաշտօն, հայր-սուրբ, մենք դեռ
միտքան ալ չենք, դեռ երկու տիկն վեր-
ջը պիտի ձեռնադրենք: Իսկ Շիրտիկը
չըլլիմ պարզ հետաքրքրութեան համար է:

(Շարունակելի)

գիտնալ թէ ռուս մամուլին կողմէ ցոյց
տրուած այս անտարբերութիւնը անկե՛ղծ
է թէ ձեւի համար է միայն Օրինակի հա-
մար Բեթերպուրիկի Ուիլի թերթը կը գրէ.
«Ռուսիա, ինչպէս միւս բոլոր պետութիւն-
ները հանգարտութեամբ ընդունեցին
անգլիահամարտական դաշնակցութեան լուրը,
որովհետեւ այդ դաշնակցութեան էական
տարամարդութիւնները որոնք Ձինատանի
եւ Քորէայի անբաժանելիութիւնը եւ ան-
կարելիութիւնը կ'ապահովեն, արդէն ռու-
սական քաղաքականութեան ալ հիմնա-
կան սկզբունքները կը կազմեն Ձինատա-
տանի եւ Քորէայի մէջ: Մայրագոյն արեւ-
եւեքի մէջ statu quo» եւ խաղաղութիւնը
պահպանել, եղած է միշտ Ռուսիոյ ձեռ-
տու մը: Այս կէտը թէ Անգլիա հինգ տար-
ուան համար ոչ միայն ընդունած է Քո-
րէայի անկախութիւնը, այլ նաեւ ատանձ-
նած է, այդ ժամանակիցին համար պաշա-
պանել զայն, բոլորովին համաձայն է
ռուս կառավարութեան «փափաքներուն»:

Քորէայի նախարարութիւնը
իր կազմութեան մէջ կարգ մը փոփոխու-
թիւններու ենթարկուեցաւ, անգլիահա-
մարտական դաշնակցութեան կնքուելէն
ետեւ Պատերազմական եւ կ'մտական
նախարարութիւնները յանձնուեցան այն
տեսակ անձներու, որոնք քաղաքական
տեսակետով չեղող են: Իշխան Քոնդի, ա-
նտառականութեան մը մէջ, որով իր հա-
մատութիւնը կը յայտնէր Անգլիահա-
մարտական դաշնակցութեան մասին, կը
յայտարարէր թէ Անգլիային Միութեան
կուսակցութիւնը առաջիմ պէտք չէ որ
լուծուի սպասելով Մանչեսթրական խնդրի
կարգադրութեան:

Ա Ն Գ Լ Ի Ա
Երեւանի քաղաքական ժողովին մէջ

Ժողովին գործող պիտակէի վիճարանու-
թիւնները արտաքին խաղի մը պէտք
չունենալով, կը օրին մեկնեցին զինքն
ուր Ուրբանի աղօթքը կատարելէ վերջ
գարծաւ կայս. Պաշտոն:

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին պարս-
կական դեսպանը եւ Ա. թարգմանը, ռու-
սական գործակալատարը եւ Ա. թարգ-
մանը, Անտառական երկաթուղեաց ընկե-
րութեան տնօրէն Պ. Հիւրկինն եւ հինգ
օտարազգի հիւրեր:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Երեւի, ուրբան, Մէլամըքը արարու-
ղութեան վերջը պարսկական դեսպան
իշխան Միլոյա Բիլա Տանիշ Խան ոչ-պաշ-
տօնապէս ներկայացաւ վեհ. Սուլթանին»:

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին պարս-
կական դեսպանը եւ Ա. թարգմանը, ռու-
սական գործակալատարը եւ Ա. թարգ-
մանը, Անտառական երկաթուղեաց ընկե-
րութեան տնօրէն Պ. Հիւրկինն եւ հինգ
օտարազգի հիւրեր:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին պարս-
կական դեսպանը եւ Ա. թարգմանը, ռու-
սական գործակալատարը եւ Ա. թարգ-
մանը, Անտառական երկաթուղեաց ընկե-
րութեան տնօրէն Պ. Հիւրկինն եւ հինգ
օտարազգի հիւրեր:

ՄԱՆՆ ԼՈՒՐԵՐ

★ Տանըմարքայի հանրային կրթու-
թեան նախարարը, Հիւրոյ մտաւ:

★ Գերմանիոյ վարդապետ Փոն Պիւլով
կոմսը նախարարներուն հետ գտնուի
խորհրդակցութիւնի մը ունեցաւ: Մարտու-
սին սակայն այն խնդրէն տուի կը կար-
ծուի թէ չաքարի խնդրին հետ առնչու-

թիւն ունեցած ըլլայ այս խորհրդակցու-
թիւնը:

★ Գերմանիոյ՝ Վիլհելմի դեսպանը
խորհրդարանի չէնքին մէջ այցելութիւն
տալով նախարարապետ Փոն Քեօպէրի
երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ:

★ Հունացի գաղթական նախարար
Փոն Ալ Փան Վիլք, անձնական տկարու-
թեան պատճառաւ հրաժարեցաւ:

★ Նիւ-Եորք Ուորքու Լոնտոնէն հե-
ռագիր մը կ

